

proučavanju kodeksovih ženidbenih kanona upada u oči, da je Gasparrijevo djelo bilo upravo osnovkom kodifikaciji: sav naučni sistem ženidbenoga prava, kako ga je u svom djelu postavio i obradio Gasparri u ovom svom djelu, prešao je posve nepromijenjen u kodeks. Može se cum grano salis reći, da je ženidbeno pravo u kodeksu kodificirano neposredno iz Gasparrijeve knjige.

Zato će se Gasparrijeva knjiga najlakše prerađiti u učevnu knjigu ženidbenoga prava, koje je danas u kreposti i ostat će prevažnim pomagalom za sva djela o ženidbenom pravu poslije kodeksa, osobito kada se ima na umu odredba dekreta »Facultates et Lycaea juris canonici« (S. Congr. de Sem., 7. Aug. 1917., A. A. S., IX., 1917., 439.), da profesorima kanonskoga prava ima da bude svetim pravilom: razdioba učevne knjige mora se prilagoditi razdiobi kodeksa, a nipošto razdioba kodeksa razdiobi knjige.

Dr. Fr. Herman.

Iz praktičkog bogoslužja.

Nešto o postanku i reformi Rimskog Brevijara.

Psalmi Davidovi zauzimali su vavda odlično mjesto u Oficiju (*Officium divinum*) što se od davnina molio po kršćanskim crkvama na večernjoj službi Božjoj, pa na noćnoj, te u tri razmaka prije podne i u dva poslije podne. Čini se — bar po kazivanju Radulfa Tungerskog — da je sam sv. Jeronim razdijelio moljenje psalama tako, da se je preko sedmice izmolio sav Psaltir od 150 psalama. Za Jutrenju nedjelje odredio je osamnaest psalama, za Jutrenje ostalih dana u sedmici po dvanaest psalama; svi ostali psalmi bili su dodijeljeni Malim časovima (*Horae Minores*). Jutrenje na blagdane Gospodnje i Svetaca imale su po devet psalama.¹ Iz Antifonara Grgura Velikoga razabiremo, da su u svetačnom Oficiju bili isti psalmi, koji su i danas.

Grgur VII. u nečemu je prikratio Oficij, te se po tom prikraćenju nazvao **Breviarium**. Taj naziv ostao je još i danas. Isprvice taj prikraćeni Oficij molio se samo u papinskoj kapeli; poslije su ga stali moliti Franjevci, a malo zatim prihvatitše ga svi drugi svećenici i klerici osim Benediktinaca i Dominikanaca. Kao što je na tridentinskom saboru bilo određeno, da se izdade pregledano cijelo Sveto Pismo u Vulgativnom prijevodu, te Rimski Misal, tako je tu bilo zaključeno, da se izdade i novi Brevijar. Izdao ga je papa Pijo V., držeći se u glavnome Brevijara Grgura VII. U tom Brevijaru Pija V. bilo je za oko 200 dana u godini »officium feriale« i »dominicale«; svetačnih dakle oficija bilo je oko 136. Na čelu tog izdanja stajala je Bula Pija V., dana god. 1568. Ta se Bula nalazi na čelu i novo reformiranog Brevijara pape Pija X.

¹ Isp. V. Thalhofer: Erklärung der Psalmen mit besonderer Rücksicht auf deren liturgischen Gebrauch? (Regensburg 1906.), Einleitung XXX.

S vremenom su svetačni Oficiji potisli sve više ferijalne i nedjeljne Oficije. Napose se to dogodilo u Oficiumu, što su ga redovnici molili. Osim glavnih crkvenih svetkovina, te povlaštenih nedjelja (Adventa i Korizme) i povlaštenih ferija (Čiste srijede i Velike sedmice) gotovo svakog dana u godini molio se Oficij u čast kojega Sveca ili Svetice, Blaženika ili Blaženice dotičnoga reda tako, da je »Officium de Communi Martyrum, Confessorum, Virginum« bio na dnevnom redu. Dogadalo se, da se ni preko cijele godine ne bi izmolio sav Psaltir, nego bi se vazda ponavljali isti psalmi.

Mnogi su pravom žalili, što se istisnulo ferijalno moljenje Oficija, te se tako nije moglo svake sedmice izmoliti sav Psaltir, kako je to u početku bilo. Stoga su s raznih strana bile upravljene želje i molbe na Svetu Stolicu za uspostavu starinskog moljenja Časoslova. Ta je želja bila izražena i na Vatikanskom saboru.² Toj želji i molbi udovolji papa Pijo X. znamenitom Bulom »Divino afflatu«, danom na Sve Svete g. 1911., kojom reformira Brevijar i uspostavlja — uz neke preinake — starinske nedjeljne i ferijalne Oficije, davajući tako mogućnost svakome svećeniku, da preko sedmice izmoli sav Psaltir. Ako i nisu ovom reformom ukinuti Oficiji raznih Svetaca i Blaženika, koji su nastali zadnjih stoljeća, provideno je ipak moljenje čitavog Psaltira preko sedmice; jer se samo na Svece »I. et II. classis« uzimlju psalmi »de Communi«, dočim se na sve ostale uzimlju psalmi i na Jutrenji i na ostalim časovima »de feria«.

O. P. Vlašić.

² To bjelodano svjedoči Pijo X. u svojoj Buli otisnutoj na čelu novog Brevijara: »Minime igitur mirum, quod complures e diversis orbis partibus sacrorum Antistites sua in hanc rem vota ad Apostolicam Sedem detulerunt, maximeque in Concilio Vaticano, cum hoc inter cetera postularunt, ut, quoad posset, revocaretur consuetudo vetus recitandi per hebdomadam totum Psalterium«.